

бағдарламасының
дың парағы

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.3/30

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті

Әлеуметтану және саясаттану кафедрасы

«Саяси билік» пәнінен
5В050200 «Саясаттану» мамандығының
студенттеріне арналған

ЖҰМЫС ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Павлодар

Кегль 14,
буквы
строчные,
кроме
первой
прописной

Мамандықтың
мемлекеттік жалпыға
міндетті білім беру
стандартының және
типтық бағдарламаның
негізінде әзірленген
жұмыс оқу бағдарламасының
бекіту парағы

Нысан
ПМУ ҰС 7.18.3/31

БЕКІТЕМІН

ОЖ проректоры
_____ Пфейфер

Н.Э.

2011ж.

«__» _____

Құрастырушы: с. ф.к., доцент _____ Елмұратов Ғ.Ж.

Әлеуметтану және саясаттану кафедрасы

ЖҰМЫС ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

«Саяси билік» пәні бойынша

5B050200 «Саясаттану» мамандығы студенттеріне арналған
оқу түрі жалпы орта білім негізіндегі күндізгі

Жұмыс бағдарламасы 5B050200 «Саясаттану»
мамандығының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру
стандартының және типтық бағдарламаның негізінде
әзірленген

С.Торайғыров атындағы ПМУ-ның Ғылыми кеңес отырысында
бекітілді

«29» қараша 2011 ж. №_3_ хаттама

Кафедраның жиналысында ұсынылған «24» қараша 2011 ж.

№_4_ хаттама

Кафедра меңгерушісі _____ Иренов Ғ.Н. «24» қараша
2011 ж.

Тарих және құқық факультетінің оқу-әдістемелік кеңесі
жиналысында бекітілді

«25» қараша 2011 ж. хаттама №_4_

ОӘК төрағасы _____ Батталов К.К. «25» қараша
2011ж.

КЕЛІСІЛГЕН

Тарих және құқық
факультетінің деканы _____ Ақышев А.А. «__»
_____ 2011ж.

ОӘБ БЕКІТІЛДІ

ӘҚж/еЖБ бастығы _____ Варакута А.А. «__» _____
2011ж.

Университеттің оқу әдістемелік кеңесімен «29» қараша
2011ж. № 3 хаттама

1 Пәннің мақсаты

«Саяси билік» пәні осы бағамда билік феноменін талдаудың жаңа деңгейі проблемаларын жанжақты қарастыру мақсаты қойылады. Билік негізін, оның принциптері және құлымын, бастауын, сондай-ақ саяси билікті жүзеге асыру амалдарын көрсету. Қоғамды демократизациялаудың табиғи бөлігі ретінде билікті ұтымды ұйымдастыру туралы жалпы ұғымды беру.

Пәннің міндеттері

Осы бағамды зерделеу үрдісінде студент билік, принциптері мен жүзеге асырылу түрлері туралы қазіргі кезеңдегі ғылыми мағлұматтарды білуі керек. Биліктің түрлі тұрғылары, оның саналуан көріністерін байқауды үйренуі қажет. Қоғамдағы билік пен және билік қарым-қатынастарымен байланысты нақтылы құбылыстарды талдауға мүмкіндік беретін алған теориялық білімдер негізінде билік құрылымдарына және билік функцияларын жүзеге асыру тәсілдеріне баға беру.

Білуі тиіс:

- билік, принциптері мен жүзеге асырылу түрлері туралы қазіргі кезеңдегі ғылыми мағлұматтарды;
- қоғамдағы билікпен және билік қарым-қатынастарымен байланысты нақтылы құбылыстарды.

Іскерлігі:

- биліктің түрлі тұрғылары, оның саналуан көріністерін байқауды үйренуі қажет;
- билік құрылымдарына және билік функцияларын жүзеге асыру тәсілдеріне баға беру

2 Пререквизиттері

Берілген пәнді меңгеру үшін келесі пәндерді зерделеп оқу кезіндегі алған білімі, іскерлігі және дағдылары қажет:
философия,
теоретикалық саясаттану,
әлеуметтану,
әлеуметтік философия,

3 Постреквизиттері

Пәнді зерделеп оқу кезіндегі алған білімі, іскерлігі мен дағдылары келесі пәндерді меңгеру үшін қажет:

Саяси әлеуметтану

4. Пәннің мазмұны

4.1 Пәннің тақырыптық жоспары

№ п/п	Тақырыптың атауы	Сабақ түрлері бойынша байланыс сағаттар саны					
		Дәріс	Практикалық (сем)	лабораторлық	студиялық	жекеше	СӨЖ
1	Кіріспе	1		-	-	-	
2	Билік қоғамдық феномен іспетті	4	2	-	-	-	14
3	Саяси билік және оның негізі	4	2	-	-	-	14
4	Билік бастаулары	4	2	-	-	-	14
5	Билік құрылымы	4	2	-	-	-	14
6	Билік принциптері	4	2	-	-	-	14
7	Саяси билікті жүзеге асырудың түрлері мен тәсілдері	5	3	-	-	-	14
8	Саяси биліктің заңдылық проблемасы	4	2	-	-	-	6
	БАРЛЫҒЫ	30	15	-	-	-	90

4.2. Пәннің тақырыптарының мазмұны

1 тақырып. Кіріспе

Билік табиғатын түсіну, саяси билік оның бір түрлі болып табылатындығы саяси пәндердің барлық кешенін зерделеудегі маңызы зор. Билік проблемасына дегенде оның нақтылылай келгенде құныдық адамы және антропологиялық – бір қатар өлшемдерін ескермейтін билік проблемасына деген марксистік көзқарасты өңгеру оқу пәнін мазмұндық

2 тақырып. Билік қоғамдық феномен іспетті

Билік туралы ұғым. Билік директивалық түсініктемесі. Билік субъектің өз билігін жүзеге асыру қабілеті мен күрделілігі іспетті. Биліктің мәлімдемелі түсініктемесі. Билік қарым-қатынастар жүйесі іспетті. Биліктің әлеуметтік – мәдени тұрғысы. Билік субъектісі және нысаны. Басшылық және бағыну, бағыну себептері. Билік қоғамдағы қарым-қатынастарды басқару және реттеу құралы. Билік қорлары.

3 тақырып. Саяси билік және оның негізі

Саяси билік туралы ұғым. Саяси билік ерекшеліктері. Саяси билік функциялары. Билік және билеу. Билеу және бағыну. Билеу саяси биліктің атрибуты іспетті. Биліктің үлгілері немес билік негіздемесі. Билік проблемасына деген марксистік көзқарас. Саяси билік штаттың билеуді қолдаудың құралы іспетті.

М.Вебердің саяси билік туралы теориясы. Саяси билік адамдарды біріктіретін құрал іспетті. Саяси биліктің түрлері. Мемлекеттік билік адамдарды біріктіретін амал іспетті. Билеу жолдары және тегершіктері

4 тақырып. Билік бастаулары

Билік адам қарама-қайшы жеке және ұжымдық қарама-қайшы табиғатының көрінісі іспетті. Адамның өз өзіне ие болу қажеттілігі және әлеуметтік ортадан тыс өмір сүре алуының мүмкін болмауы.

Адамға табиғи тән жеке адамнан – қоғамға дейінгі билікке деген ерік туралы Ницше теориясы.

Қоғамнан – жекеге дегендегі билік бастауларының рөлдік пайымдаулары. Басқару функцияларын бөлу мақсатқа сәйкес және орындау – билік негізі іспетті. Билік бастауларының бихеовиористік, психологиялық, құрылымды – функционалды теориялары.

5 тақырып. Билік құрылымы

Билік құрылымы институттар жүйесі іспетті. Ашық және астыртын, заңды және заңсыз институттар, олардың қарым – қатынасы.

Билікті бөлу, мемлекеттік билікті заң шығару, атқару және сот тармақтарына бөлу принциптері. биліктерді бөлудің институционалдық тұрғылары.

Тік сызық бойындағы билік құрылымы. Бір ыңғайлық және федерация.

6 тақырып. Билік принциптері

Сақтау принциптері. Екі жақтылық принциптері. Заңдылық принципі. Бүкпелеу принципі. “Активфортиссимо” принципі. Ішкі еркіндік жоқтығының принципі. Нақтылық принципі. Мұқияттың принципі.

Алқалық принципі. Төзімділік принципі. Конъюнктура принципі. Өзін-өзі

сынау принципі. Мәдениеттілік принципі. Өлшем принципі. Жауапкершілік

принципі. Ішкі ұлылық принципі. Табандылық принципі

7 тақырып. Саяси билікті жүзеге асырудың түрлері мен тәсілдері

Түрлері мен аралықтар полюстері, бұлардың аумағында саяси билік түрлері орналасқан.

Тұлғаның ажыратылмас құқықтары мен еркіндіктері билік шекарасы іспетті.

Адамгершіліктің адамзаттық қалыптары билік шекарасы іспетті.

Азаматтық қоғам автономиясы және саяси билік егемендігі. Саяси билікті жүзеге асыру тәсілдері. Зорлық және мәжбүр ету. Заңды зорлық монологиясы мемлекеттік биліктің негізгі сипаты іспетті.

Адамдардың арнайы талаптарын тірек ету. Адамгершілік әсері саяси билікті

жүзеге асырудың тәсілі іспетті. Дәстүрлер мен беделді тірек ету. Билікті жүзеге асырудағы саяси идеологияның рөлі.

8 тақырып. Саяси биліктің заңдылық проблемасы

Билік заңдылығының үлгілері. (әміршілік). Билік заңдылығы мен тиімділігінің арақатынасы.

Билікті заңдастыру, оны қолға алу және сақтау проблемасы. Билікке деген сенім социологиясы және халықтың билікпен қанағаттануы.

Заңдылық дағдарысы. Билікті заңсыздандыру диктатура қауіпі іспетті. Билікті нығайту проблемасы және қоғамды демократияландыру. Билік заңдылығының қалыпты-құқықтық негіздері.

4.3. Дәріс мазмұны

№ 1 Тақырып. Кіріспе.

1. Билік табиғаты.
2. Билік проблемасы.

№ 2 Тақырып. **Билік қоғамдық феномен іспетті.**

1. Билік туралы ұғым.
2. Билік субъектің өз билігін жүзеге асыру қабілеті мен күрделілігі іспетті.
3. Билік қорлары.

№ 3 Тақырып. **Саяси билік және оның негізі.**

1. Саяси билік функциялары.
2. Билеу және бағыну.
3. Саяси биліктің түрлері.

№ 4 Тақырып. **Билік бастаулары.**

1. Билік адам қарама-қайшы жеке және ұжымдық қарама-қайшы табиғатының көрінісі іспетті.
2. Қоғамнан – жекеге дегендегі билік бастауларының рөлдік пайымдаулары.

№ 5 Тақырып. **Билік құрылымы.**

1. Билік құрылымы институттар жүйесі іспетті.
2. Билікті бөлу, мемлекеттік билікті заң шығару, атқару және сот тармақтарына бөлу принциптері.

№ 6 Тақырып. **Билік принциптері**

1. Сақтау принциптері.
2. Екі жақтылық принциптері. Заңдылық принципі.

№ 7 Тақырып. **Саяси билікті жүзеге асырудың түрлері мен тәсілдері.**

1. Саяси билікті жүзеге асыру тәсілдері.
2. Зорлық және мәжбүр ету.
3. Билікті жүзеге асырудағы саяси идеологияның рөлі.

№ 8 Тақырып. **Саяси биліктің заңдылық проблемасы.**

1. Билік заңдылығының үлгілері.
2. Билікті заңдастыру, оны қолға алу және сақтау проблемасы.
3. Заңдылық дағдарысы.

4.4 Тәжірибелік сабақтардың мазмұны мен тізімі

Тәжірибелік сабақ №1. Билік қоғамдық феномен іспетті

1. Билік директивалық түсініктемесі.
2. Биліктің мәлімдемелі түсініктемесі.
3. Биліктің әлеуметтік –мәдени тұрғысы.

Тәжірибелік сабақ №2. Саяси билік және оның негізі.

1. Саяси билік ерекшеліктері.

2. Билеу саяси биліктің атрибуты іспетті.
3. М.Вебердің саяси билік туралы теориясы.

Тәжірибелік сабақ №3. Билік бастаулары.

1. Адамға табиғи тән жеке адамнан – қоғамға дейінгі билікке деген ерік туралы Ницше теориясы.
2. Билік бастауларының бихеовиористік, психологиялық, құрылымды – функционалды теориялары.

Тәжірибелік сабақ №4 Билік құрылымы.

1. Ашық және астыртын, заңды және заңсыз институттар, олардың қарым – қатынасы.
2. Биліктерді бөлудің институционалды тұрғылары.
3. Тік сызық бойындағы билік құрылымы.

Тәжірибелік сабақ №5. Билік принциптері

1. Екі жақтылық принциптері.
2. Ішкі еркіндік жоқтығының принципі.
3. Өзін-өзі сынау принципі.

Тәжірибелік сабақ №6. Саяси билікті жүзеге асырудың түрлері мен тәсілдері.

1. Адамгершіліктің адамзаттық қалыптары билік шекарасы іспетті.
2. Азаматтық қоғам автономиясы және саяси билік егемендігі.

Тәжірибелік сабақ №7. Саяси биліктің заңдылық проблемасы.

1. Билік заңдылығы мен тиімділігінің арақатынасы.
2. Билікті заңсыздандыру диктатура қауіпі іспетті.
3. Билік заңдылығының қалыпты-құқықтық негіздері.

4.5. Студенттердің өздік жұмысының мазмұны

4.5.1. СӨЖ түрлерінің тізімі. (оқу формасы – күндізгі)

№	СӨЖ түрі	Есеп беру ф ор м ас ы	Бақылау түрі	Сағат к ө л е м і
1	Дәріс сабақтарына дайындық	Жұмыс дә пт ер і	Сабаққа қа т ы су	25
2	Семинар сабақтарына дайындық, үй тапсырмасын	Жұмыс дә пт	Сабаққа қа т	25

	орындау	ері	ысу	
3	Аудиторлық сабақтар мазмұнына кірмеген материалды меңгеру	Конспект	Ауызша жауап	36
4	Бақылау шараларына дайындық		АБ 1 АБ 2	4
	Барлығы			90

4.5.2. Студенттердің өздерінің оқып үйренулеріне арналған тақырыптардың тізімі

1 тақырып. Билік қоғамдық феномен іспетті

1. Билік қоғамдағы қарым-қатынастарды басқару және реттеу құралы.

Ұсынылатын әдебиет [5,6], 8-18 бет.

2 тақырып. Саяси билік және оның негізі

1. Билік проблемасына деген марксистік көзқарас.

2. Билеу жолдары және тегершіктері.

Ұсынылатын әдебиет [2] 140-141 бет.

3 тақырып. Билік бастаулары

1. Адамның өз өзіне ие болу қажеттілігі және әлеуметтік ортадан тыс өмір сүре алуының мүмкін болмауы.

2. Басқару функцияларын бөлу мақсатқа сәйкес және орындау – билік негізі іспетті.

Ұсынылатын әдебиет [2] 23-27 бет.

4 тақырып. Билік құрылымы

1. Бір ыңғайлық және федерация.

Ұсынылатын әдебиет [2] 76-86 бет.

5 тақырып. Билік принциптері

1. Активфортиссимоң принципі.

2. Нақтылық принципі.

Ұсынылатын әдебиет [3] 72-86 бет.

6 тақырып. Саяси билікті жүзеге асырудың түрлері мен тәсілдері

1. Түрлері мен аралықтар полюстері, бұлардың аумағында саяси билік түрлері орналасқан.

Ұсынылатын әдебиет [3] 62-79 бет.

7 тақырып. Саяси биліктің заңдылық проблемасы

1. Билікке деген сенім социологиясы және халықтың билікпен қанағаттануы.

Ұсынылатын әдебиет [7] 32-44 бет.

Әдебиет тізімі

Негізгі:

1. Жамбылов Д. Саясаттану. А., 2009
2. Нысанбаев А. Н. Саясаттану. А., 2010
3. Байдельдинов Л. А. Теориялық саясаттану. А., 2009
4. Мағзұмов М. Т. Саясаттану негіздері. Дәріс курсы. Өскемен, 2010

Қосымша:

5. Аристотель. Саясат. Шығармалары. М., 2007. Т.4.
6. Әл Фараби. Философиялық трактаттар. Алматы, 2009.
7. Әл Фараби. Әлеуметтік этикалық трактаттар. Алматы. 2008.
8. Баласағұн Ж. Құтты білік. М., 2009.

андықтың жұмыс оқу
арламасынан көшірме

Нысан
ПМУ ҰС 7.18.3/29

**5B050200 «Саясаттану» мамандығының
Жұмыс оқу жоспарынаң көшірме
«Саяси билік» пәні**

Оқыту форма сы	Пәннің көлемі				Семестр бойынша бақылау формасы				Сем естр	Семестр бойынша студенттердің жұмыс көлемі						
	кред итте р	академиялық сағат								емт иха н.	сын ақ	КП	КЖ	кред итте р	Аудиториялық сабақтар (ак.сағат)	
		барл ығы	ауд	СӨ Ж	барл ығы	дәріс тер	тәж.	лаб							барл ығы	СӨЖ М
күндіз гі ЖОБ	3	135	45	90	4	-	-		4	3	45	30	15		90	45

Кафедра меңгеруші _____ Г.Н. Иренов «28» сәуір 2011
ж.

